

Jan Hus, De Ecclesia, izbor

1. poglavje¹

[...]

Iz [Avguštinovega] izreka je razvidno, da je ena splošna sveta cerkev, ki je občestvo predestiniranih, in sicer od prvega pravičnega do poslednjega, ki imajo dobiti odrešitev v prihodnosti; vključuje vse, ki bodo prejeli odrešenje ...

[...]

Iz navedenih izrekov svetnikov se jasno izpeljuje, da je splošna sveta cerkev zbor vseh, ki so predestinirani za odrešitev, in je tajno telo Kristusovo, katerega glava je on sam, in je hkrati nevesta Kristusova, ki jo je iz prevelike ljubezni odkupil s svojo krvjo in jo je slavnostno vzel za ženo, ki nima smrtnega greha, ne oskrumbe vsakdanjega greha, ne česa drugega, kar bi ji nižalo veljavo, da bi bila sveta in bi neoskrunjena večno objemala svojega ženina Kristusa.

2. poglavje

Rečeno je bilo, da je sveta cerkev splošna in da je ena sama, enako, kot je en sam zbor predestiniranih [za odrešitev], in da je s svojimi udi

1 Prevedno po: Flajšhans I 1904, 263–413. Iz izvirnega besedila so bile izbrane tiste pasaže, ki po mnenju avtorja pričujoče monografije nazorno ubesedujejo Husovo učenje o cerkvi.

razširjena po celem zemlje krogu. Nadalje je treba vedeti, da se splošna sveta cerkev deli na tri, in to na zmagovito, bojujočo se in trpečo cerkev.

Bojujoča se cerkev je zbor predestiniranih, dokler so le-ti na zemlji in romajo v [nebeško] domovino. Bojujoča se se imenuje zato, ker bojuje Kristusov boj proti telesu, svetu in Hudiču.

Trpeča cerkev je zbor izvoljenih, ki trpi v vicah. Trpeča se ne imenuje zato, ker bi si v vicah služila blaženost, kajti slednje jim je Božja posvečujoča milost zaslužila že na tem svetu, temveč zato, da bi skozi pretrpljenje vic dosegla odmeno v domovini.

Zmagujoča cerkev so sveti, ki počivajo v domovini; tisti, ki so v boju Kristusovem proti Satanu dokončno zmagali. Iz vseh teh bo na sodni dan ena sama velika cerkev.

[...]

Enost katoliške cerkve je zaobsežena v enosti predestinacije. Kajti njeni posamezni udi so eno skozi predestinacijo in blažnost; posamezni njeni sinovi so v blažnosti končno združeni.

3. poglavje

[...]

Pomni, da je, kot menijo številni, četverno razmerje ljudi na zemlji do cerkve. Nekateri so v cerkev včlenjeni po imenu in realno, kot predestinirani katoličani, ki so poslušni Kristusu. Drugi niso v cerkvi ne po imenu in ne realno, kajti so predestinirani pogani. Zopet tretji so v cerkvi samo po imenu, kot predestinirani hinavci. Zadnji pa so v cerkev včlenjeni predestinirani kristjani, realno, četudi njihove ime kaže, kot bi bili onstran cerkve ...

4. poglavje

Iz zgornjih ugotovitev je mogoče zaključiti, da je zgolj Kristus glava splošne cerkve, ki ni del česa drugega.

[...]

Glavo cerkve lahko razumemo v dvojnem pomenu – kot notranjo ali zunanjo. Notranjo, kot prvo osebo cerkve, pa zopet na dva načina, da načeljuje telesnemu imetju ali da upravlja duhovno imetje cerkve. Zunanja glava pa je oseba, ki vlada podrejenim svoje vrste in se imenuje njihov glavar. In tako je Jezus zunanja glava katere koli posamezne in tudi splošne cerkve, slednje zaradi svojega božanstva, notranja glava splošne cerkve pa je zaradi

svojega človeštva; obe naravi, božanska in človeška, sta en sam Kristus, ki je edina glava svoje neveste, splošne cerkve, ki je zbor predestiniranih.

[...]

Jasno je, da ne gre za protislovje, če se reče, da ima lahko posebna cerkev več glav. Kajti lahko ima tri glave, namreč božansko in človeško v Kristusu in [človeškega] načelnika, ki ji je od Boga postavljen, da bi jo vodil. Toda te glave so druga drugi podrejene: najvišje je božanska, nato človeška v Kristusu, najnižje pa je [človeški] načelnik. [...]

Nadalje je jasno, da je Kristus po svoji božanski naravi od prvih začetkov sveta zunanja glava cerkve, in sicer do svojega utelešenja, od le-tega dalje pa notranja glava, in sicer zaradi svoje človeške naravi. In tako ima in je imela celotna sveta katoliška cerkev vedno za glavo Kristusa, od katerega ne more odpasti, kajti kot nevesta je k njemu privezana z večno ljubeznijo.

5. poglavje

[...]

Nekateri se v cerkvi nahajajo zaradi sedanje vere in milosti, kot izvoljeni pravičniki; ti niso v cerkvi zaradi predestinacije za večno življenje. Drugi so v cerkvi na podlagi predestinacije, kot nekrščeni krščanski otroci, poganji ali judi, ki [šele] bodo krščeni. Drugi imajo pomanjkljivo vero, toda so v cerkvi zaradi predestinacije, kot predestinirani kristjani, ki se trenutno nahajajo v grehih, toda se bodo vrnili k milosti. Nekateri so v cerkvi na podlagi predestinacije in sedanje milosti, kot vsi izvoljeni kristjani, ki posnemajo Kristusa v svojih navedeh, toda lahko v tuzemskem življenju odpadejo od milosti. Nekateri pa so v cerkvi zmagovito utrjeni v milosti. Vsi pa se delijo na izvoljene in predestinirane; prvi so udje Hudičevi, ostali pa so udje tajnega telesa, ki je sveta cerkev in nevesta gospoda našega Jezusa Kristusa.

[...]

Na podlagi tega je jasno, da bi bilo brez razodetja in strahospoštovanja zelo predrzno o nekom trditi, da je le-ta ud svete cerkve. Kajti nihče, ki ni bil nekoč predestiniran, ni brez oskrumbe in madeža ud svete cerkve. Toda nihče ne bo brez razodetja in strahospoštovanja trdil, da je sam izvoljen ter brez oskrumbe in madeža. Torej je mogoče zaključiti: zelo nenavadno je, s kako dvignjeno glavo tisti, ki so bolj svetu predani kot Bogu, živijo posvetnjaško in ekscesno, so daleč od občevarjanja s Kristusom in so brez sadov pri izpolnjevanju Kristusovih zapovedi, brez strahu trdijo, da so glave, telo ali posebni udi cerkve, Kristusove neveste.

[...]

In če se [zgoraj zapisanemu] oporeka, da je vsak laik dolžan o svojih prelatih verovati, da so le-ti glave cerkve in njeni deli, in sicer ali po predestinaciji ali po sedanji milosti, pravimo, da laik o svojem predstojniku ni dolžan verjeti ničesar razen resnice. To je razvidno iz tega, da ni nihče dolžan verovati ničesar drugega, kot tisto, k čemur spodbuja Bog. Toda Bog človeka ne navaja verovati v laž, četudi je včasih po naključju iz vere v napačno nastalo kaj dobrega, in četudi bi Bog navajal k takemu dejanju, vendarle Bog človeka ne navaja k temu, da bi bil prevaran. Zato: če bi laik veroval o svojem prelatu, da je dotični ud svete cerkve, pa temu ne bi bilo tako, bi bila njegova vera ali verjetje zmotno. Torej je pastir zavezan k temu, da z izvrševanjem del poštenosti nižje postavljene od sebe navaja k temu, da verjamejo, da je glava cerkve ali njen del. Kajti če vernik v ravnanju svojega predstojnika ne razpozna del poštenosti, tedaj ni dolžan verovati, da je le-ta po sedanji milosti, s spoštovanjem in pogojno rekoč, po predestinaciji, glava cerkve ali njen del. Če pa se more razvidno razpoznati njegovo zlo početje, mora vernik zares predpostaviti, da oni [prelat] ni pravičnik, temveč neprijatelj Jezusa Kristusa.

7. poglavje

Kot je bilo že rečeno, je samo Kristus glava splošne svete cerkve, vsi predestinirani, pretekli in prihodnji, pa so njeno tajno telo in vsak izmed njih je ud tega telesa, zato je treba na kratko pogledati, ali je rimska cerkev splošna sveta cerkev, nevesta Kristusova. [...] Pravi se: »Rimska cerkev je cerkev, katere glava je papež, njeno telo pa kardinali, ki tvorijo to cerkev.« Toda ta cerkev ni sveta cerkev katoliška in apostolska ...

[...]

Ker ima torej Rimska cerkev večjo čast kot druge in prvenstvo nad njimi, je jasno, da je ona celotna bojujoča se cerkev, ki jo Bog ljubi bolj kot kakšen drug del splošne cerkve. In tako sledi, da je celotna cerkev, razširjena med vse narode in jezike, in ne oni zbor [kardinalov], sveta rimska cerkev.

[...]

Po drugi strani se za Rimsko cerkev šteje cerkev pod kakršnim koli papežem in s kakršnimi koli kardinali, če ima sedež kjerkoli in občuje slabo ali dobro. Po tretji strani se za Rimsko cerkev šteje papež ...

[...]

Ne papež ni glava in niti kardinali niso celotno telo splošne svete cerkve katoliške. Kajti samo Kristus je glava te cerkve in samo njegovi predestinirani so njeno telo in katerikoli izmed njih njega ud; edina oseba, ki je s Kristusom Jezusom, je namreč ta njegova nevesta [cerkev].

8. poglavje

[...]

Nihče ni zavezan verjeti izrekom svetih očetov, če se le-ti ne bi ujemale s Svetim pismom, niti papeškim bulam, razen če bi izrekale kaj iz Svetega pisma ali kaj takega, kar bi posredno na Svetem pismu temeljilo. Toda človek lahko bulam verjame v dobri veri [in se pri tem moti], kajti tako papež kot njegov dvor se lahko motita, ker ne poznata resnice. O papežu se namreč po pravici govori, da vara druge in da je sam prevaran: Papeža vara zaslužek in zaradi neznanja je prevaran. Koliko pa lahko verjamemo pismom [posvetnih] knezov, notarskim poukom in pripovedovanju ljudi, nam kaže izkustvo, ki je učitelj življenja. Ta namreč uči, da omenjene tri reči pogosto prevarajo. Drugače se torej veruje Bogu, ki ne more biti prevaran niti sam ne more varati. Drugače papežu, ki je lahko prevaran in tudi sam more koga prevarati. In tako verjamemo drugače Svetemu pismu in drugače bulam, ki so si jih izmislili ljudje. Kajti ni dovoljeno ne verjeti Svetemu pismu niti mu nasprotovati, toda bulam je kdaj dovoljeno ne samo ne verjeti, temveč jim tudi nasprotovati, zlasti kadar priporočajo ali postavljajo v ospredje nevredne ljudi ali kadar dišijo po požrešnosti ali kadar hvalijo nepoštenje ali kadar tlačijo nemočne ali kadar posredno nasprotujejo zapovedim in nasvetom Božjim.

9. poglavje

[...]

Zato naj bo vsak duhovnik pozoren, ali je prav vstopil [v stajo Kristusovih ovac], in sicer, ali je prost grehov, ali ima čisto prizadevanje za čast Božjo, za dobro cerkve in ali pri svojem pogostem občevanju s cerkvijo malo mara za posvetne časti in dobiček tega sveta, kajti v nasprotnem primeru je lažnivec ter antikrist in na višjem položaju, kot je, večji antikrist je.

[...]

10. poglavje

[...]

Treba je izpostaviti, da je za opravičenje brezbožnega potrebna neskončna moč, s katero Bog očiščuje dušo madeža in ji daje svojo milost. Kot drugo je potrebna božja milost, s katero Bog odvezuje grešnika od žalitve lastnega veličanstva in od večne kazni, ki bi bila nujna, če se grešnik ne bi kesal.

[...]

Nadalje je jasno, da človek ne more biti oproščen lastnih grehov niti dobiti odpustka grehov, razen, če bi mu Bog odpustil in mu dal odpuščanje.

[...]

Moč zvezati ali odvezati je na prvem mestu pri Bogu. In jasno je, da bi bilo porogljivo trditi, da lahko človek odpusti tako žalitev, ki je bila prizadeta tako velikemu Gospodu. Kajti iz vsepričujočnosti tega Gospoda nujno izhaja, da mora prav on najprej zvezati ali odvezati, če naj to nato stori nekakšen njegov namestnik. In noben člen vere bi za nas ne smel biti bolj trden kot ta, da je nemogoče zvezati ali odvezati koga iz bojujoče se cerkve, če ta človek ne posnema glave cerkve, gospoda našega Jezusa Kristusa.

[...]

Nato: edino Bog je tisti, ki se mu ne more zgoditi, da ne bi vedel, komu je [mogoče] odpustiti greh, in on je edini, ki se ne more dati vplivati zavrženi strasti in tako soditi nepravično. Toda vsakemu [Božjemu] namestniku se lahko prigodi, da ne ve, komu je [mogoče] odpustiti greh, prav tako pa lahko nanj vpliva zavržena strast in je zato pri zvezovanju ali odvezovanju nepravičen. Zato: če človeku, ki se zares kesa in se izpoveduje, takšen namestnik iz jeze ali lakomnosti ne bi hotel podeliti odveze, ga s tem ne bi zvezal v krivdo. Podobno bi se moglo prigoditi, da bi nekdo lažno pristopil k spovedi, kar se zelo pogosto dogaja, in bi mu duhovnik, ki ne bi poznal njegove hinavščine, z besedami podelil odvezo, toda brez vsakega dvoma bi ga ne odvezal krivde. [...] Poglej, v prvem primeru bi se namestnik delal, da zvezuje v krivdo in ne odpušča grehov, pa ne bi počel tega, v drugem primeru pa bi se delal, da odvezuje in odpušča grehe, pa tega ne bi mogel storiti. In tako je jasno, kako velika prevara bi se dogajala tako s strani deležnikov ključev kot s strani onih, ki se ne kesajo zares. Če torej hoče kdo dobiti odvezo, je nujno, da je najprej pripravljen na to s svojo voljo, da občuti bolelost spričo lastne krivde in da ima trden namen ne več grešiti. In zato vsi duhovniki – namestniki ne morejo odvezati krivde zločina tistega, ki želi še

naprej zločinsko grešiti in noče obžalovati svojega greha, in takisto vsi skupaj ne morejo zvezati pravičnega in mu zadržati odpustka grehov, če le-ta iz celega srca opravlja pokoro in ima užaloščeno srce, ki ga Bog ne zametuje.

[...]

Učenec Kristusov bi se moral torej paziti lažnivosti Antikrista, ko se argumentira takole: »Karkoli bi Kristusov namestnik zvezal na zemlji, ostane zvezano tudi v nebesih; vernega laika, ki mu noče za odvezo dati denarja, zveže na zemlji in tako on ostane zvezan tudi v nebesih.« Podobno se argumentira takole: »Karkoli bi Kristusov namestnik odvezal na zemlji, ostane odvezano tudi v nebesih; če takega, ki se ne kesa in se ne žalosti nad svojim grehom, pa mu hoče dati denarja, odveže na zemlji, tedaj on ostane odvezan tudi v nebesih.«

11. poglavje

Ker so številni duhovniki opustili posnemanje Jezusa Kristusa, najvišjega škofa, in v sijaju nastopajo z močjo, ki jim jo je podelila cerkev, in to brez potrebnih spremljajočih [dobrih] del, je treba spregovoriti o takšni moči.

[...]

Na kratko: za vse besede Svetega pisma in še posebej evangelijev se jim zdi, kot da se zlivajo v eno samo misel, da smejo biti oni bogati, čutni, posvetnjaški, slavni in da jim nobene sramote ne kaže trpeti zavoljo Kristusa, taiste besede pa prežvekujejo, kriče na ves glas in razlagajo preširoko, karkoli pa zveni o sledenju Kristusu v revščini, vljudnosti, ponižnosti, strpnosti, čistosti, delavnosti ali potrpežljivosti, to pa tlačijo ali razlagajo po lastni želji ali pa dobesečno zavržejo, kot da ne bi sodilo k odrešitvi. Hudič, ki je najhujši sofist, pa jih zaradi nepoznavanja posledic zapeljuje takole: »Kristus je dal takšno moč Petru in ostalim apostolom, in torej tudi njim.« Iz tega zaključujejo, da lahko počnejo, karkoli želijo; zaradi iste samorazvidnosti menijo, da so skupaj s Kristusom najsvetejši očetje, ki sodijo cerkev, in da morajo za to prejeti krono na veke.

[...]

Moč, ki jim je bila dana, zlorablja tudi tisti, ki svete stanove prodajajo in kupujejo, škofije, kanonikate in župnije simonistično pridobivajo in prodajajo; tisti, ki za zakramente sramotno izsiljujejo denar, in tisti, ki v lakomnosti, razvratu in pohoti ali kakorkoli drugače zločinsko živijo oskrunjujejo duhovniško moč. Kajti takšni »proglasaajo, da Boga poznajo, s

svojimi deli pa ga zatajujejo,« [Tit 1,16] in posledično ne verujejo v Boga in tako, kot neverni sinovi, neverno razmišljajo o sedmih zakramentih: o ključih, položajih in kaznih, nraveh, obredih in svetih rečeh cerkve, o čaščenju relikvij, o odpustkih in o cerkveni observanci.

12. poglavje

[...]

Pokornost rimskemu škofu je za vsakega človeka nujna za odrešitev. Toda ni drugega takega škofa kot le sam Jezus Kristus, škof naš.

[...]

Kajti izpolnjujemo zapovedi najvišjega škofa, če smo ponižni v duši in če menimo, kar je mogoče, da so naši škofje tatovi in razbojniki, oni škof naših duš pa ni daleč od nas za odrešitev in bo svoje ovce resnično pasel ter varoval kot pravi pastir.

13. poglavje

[...]

Predpostavljam, da beseda papež duhovno označuje tistega škofa, ki v najvišji meri in najbolj natančno posnema Kristusa, kot je to počel Peter po vnebohodu Gospodovem. Če pa se papež imenuje katerakoli oseba, ki jo zahodna cerkev sprejme za rimskega škofa, da bi bila glavni razsodnik v cerkvenih sporih in da bi ukazovala vernikom, karkoli bi ta oseba pač želela, tedaj gre za zlorabo tega poimenovanja, kajti v tem primeru bi bilo treba pripustiti, da bi bil lahko papež tudi najbolj neizobražen laik ali ženska ali celo krivoverec ali antikrist. To je razvidno iz tega, da je bil Konstantin II. neizobražen laik, ki je naglo postal duhovnik in prav tako hitro častihlepen pretendent na papeški tron, bil nato odstavljen, vse, kar je ustanovil, pa je bilo okoli leta Gospodovega 707 odpravljeno. Enako razvidno je to pri Gregorju, ki je, ker ni imel izobrazbe v znanostih, ob sebi posvetil še enega papeža; ker to ljudem ni ugajalo, je bil izvoljen tretji papež in ko se se ti trije med seboj prepirali, je prišel v Rim cesar, jih odstavil in postavil enega samega, novega. Kar se tiče žensk, je to razvidno iz primera Ivane, ki se je imenovala Joannes Anglicus ...

[...]

Iz blebetanja lažnih doktorjev želim [kot napačne] izpostaviti naslednje točke:

Papež je glava svete rimske cerkve.

Zbor kardinalov je telo svete rimske cerkve.

Papež je vidni in pravi naslednik kneza apostolov, Petra.

Kardinali so vidni in pravi nasledniki zbora drugih apostolov Kristusovih.

Za vodenje cerkve po vsem svetu morajo vedno obstajati takšni vidni in pravi nasledniki na mestu apostola Petra in ostalih apostolov Kristusovih.

Na svetu ni mogoče najti drugega namestnika, kot je papež, ki je glava, in kot je zbor kardinalov, ki so telo rimske cerkve.

[...]

Poleg Kristusa ni najčastnejša oseba katoliške cerkve noben papež in torej noben papež ni glava katoliške cerkve poleg Kristusa.

[...]

Da pa kristjan ne bi sledil svojemu slabemu glavarju, naj se drži glave cerkve – Kristusa, kateremu je zavezan služiti s čistoto in mu dajati čast ... Naj bo torej blagoslovljena glava cerkve Kristus, ki od svoje neveste, ki je njegovo tajno telo, ne more biti ločen, kot so bili zaradi krivoverstva pogosto od te cerkve ločeni papeži.

[...] Dovolj bi bilo, če se reče, da je papež namestnik Kristusov, zanj pa bi bilo dobro, če je zvest služabnik, predestiniran za slavo svojega glavarja – Jezusa Kristusa.

14. poglavje

[...]

Zbor kardinalov je ali pravo ali namišljeno telo rimske cerkve.

[...]

Če se kardinali zbirajo in zamenjujejo [med seboj] cerkvene beneficije in če sami ali po tretjih osebah sprejemajo denar za te beneficije in tako sladostrastno goltajo in požirajo imetje revežev, toda pri tem ne delajo čudežev, ne pridigajo Božje besede, za pobožne ne molijo, še celo nadomestila za diakone ne dajejo [...] in tako ne izvršujejo dolžnosti apostolov niti ne živijo po njihovem zgledu, se vprašam, v čem so namestniki apostolov? Ali v tem, da zbirajo beneficije in sprejemajo darila? Morda pa v tem, da že zgodaj zjutraj stopajo na papežev dvor, da bi se mu predstavili v močno visokostni opravi in z dragim spremstvom jezdecev, pa to ne zaradi oddaljenosti kraja, kjer prebivajo, ali zaradi težke poti, temveč zato, da bi pokazali lastno visokost in nasprotje s Kristusom ter njegovimi apostoli, ki je peš in

v skromnem oblačilu hodil po mestih, vaseh in gradovih ter pridigal Božje kraljestvo?

Ali so v tem pravi in vidni nasledniki apostolov, ko dopuščajo, da jih ljudje počastijo s poklekanjem prednje? Ali morda v tem, da tujce, ki obiščejo papeža, silijo, da, ko on sedi visoko v imenitnem oblačilu, ki se vije vse do njegovih nog in je napeto čez prestol, ponižno pokleknejo in se trudi-jo poljubiti svete noge, kot da bi se svetost tega »očeta papeža« prenesla na podlago, po kateri hodi? Pa bolniki ozdravijo zaradi poljubljanja teh nog? [...] To poljubljanje ne enim ne drugim ne pomaga k odrešitvi. Kajti tisti, ki tako poljublja ali iz grešnega pohlepa ali iz strahu ali zaradi prilizovanja ali zato, ker se je dal prevarati s slepo poslušnostjo, v vsakem primeru greši, ko pokleka ali pristopa k tem nogam z večjo skrbjo ali spoštovanjem, kot to počne pred zakramentom telesa Odrešenikovega. Za papeža, ki se da poljubljati na tak način, pa je to v vsakem primeru greh; ne more se namreč primerjati s Kristusom, da bi smel sprejemati tako počastitev.

15. poglavje

[...]

Mesto apostolov ni bilo ustanovljeno za noben drug namen, kot za to, da bi v navedenih sledili Kristusu, učili cerkev, krščevali ljudi, ozdravljali bolnike, izganjali demone, darovali daritev telesa Kristusovega in moč, ki jim je bila podeljena, v celoti uporabljali v dobro cerkve. Če torej papež s svojimi kardinali izvršuje to funkcijo, tedaj zaseda mesto Petra. Če pa se od tega oddaljuje, kdo bi dvomil, da se ne oddaljuje tudi od pravega nasledništva Kristusovega in njegovih apostolov?

[...]

Bog je vsemogočen, in tako lahko da druge prave namestnike apostolov, kot so papež in kardinali; mogoče je torej najti druge namestnike apostolov, in to niso papež in kardinali. [...] Papeško [posvetno] prvenstvo [v moči] izvira iz cesarjeve [Konstantinove; Hus pred prevedeno pasažo citira Konstantinovo darovnico I] moči, ki ne more omejevati moči Božje. Zato so poznejši papeži iz strahu, da bi izgubili to prvenstvo, zahtevali potrditev od drugih cesarjev.

[...]

Zato padajo papeži v tako zmedo zastran prejemkov in povzdignitve s strani cesarja, da, kadar jih le-ta vpraša, ali so glede moči, prvenstva in časti nad vsemi sedaj živečimi smrtniki, tedaj morajo to pripustiti, kajti v

nasprotnem bi, kot pravijo, nihče ne mogel verjeti, da so v resnici papeži. Toda Peter in Pavel nista o sebi dopustila misliti nič takega, ker nista imela moči, ki bi jima bila dana s strani cesarja. [...] In če cesarska čast povzdiguje papeža napram svetu, in to brez papeževe ponižnosti in brez svetega življenja, kako lahko to sodi k življenju Kristusovemu in k njegovi slavi, ko pa je tako na svetu poviševan Antikrist?

O podaništvu v kraljestvu je rečeno, da je bilo vzpostavljeno neprostoVOLjno, po cesarjevem ukazu, in da kralju vsi ljudje niso podvrženi, da bi nad njimi vsemi vladal kot posvetni gospod; zato to podanstvo ne dokazuje, da bi bilo nujno, da bi rimski škof in kardinali vladali [nad vsemi] do konca sveta.

[...]

Vsi škofi Kristusove cerkve, ki sledijo Kristusu s svojo nravjo, so pravi namestniki apostolov, toda to niso papež in kardinali; mogoče je tedaj najti druge, prave namestnike apostolov, kot so papež in kardinali.

[...]

Bilo bi evangelijsko modro, če bi bili vsi duhovniki posvečeni in postavljeni neposredno s strani enega samega škofa, Gospoda Jezusa Kristusa. Kajti tako je bilo za časa apostolov, ko je nastala cerkev, in ta izrek se ujema s Svetim pismom. More torej Bog na ta način spraviti svojo cerkev v prvotno stanje in odpraviti načelnštvo papeža ter kardinalov; morejo torej biti drugi namestniki apostolov, kot so ti [sedanji].

17. poglavje

[...]

Treba je poudariti, da je človeška poslušnost trojna, namreč duhovna, posvetna in cerkvena. Duhovna poslušnost je obvezna do Božjega zakona, po njej so živeli Kristus in apostoli ter morajo živeti tudi vsi posamezni kristjani. Posvetna poslušnost je obvezna do civilnih zakonov. Cerkvena poslušnost pa je obveza, ki so si jo izmislili duhovniki, in sicer brez zveze z izrecno avtoriteto Svetega pisma.

18. poglavje

[...]

Zvesti učenec Kristusov mora premisliti, kakšen ukaz prihaja od papeža; če gre za izrecno zapoved katerega od apostolov ali na podlagi zakona

Kristusovega ali če papežev ukaz temelji na zakonu Kristusovem, tedaj mora, ko to spozna, spoštljivo in ponižno tak ukaz ubogati.

Če pa po pravici ugotovi, da je papežev ukaz v opreki z zapovedjo in zgledom Kristusovim ali da je usmerjen k za cerkev slabi stvari, tedaj se mu mora hrabro upreti, da ne bi bil zaradi [tihega] soglašanja kriv sodelovanja pri zločinu.

[...]

Sledi: upirati se zablodelemu papežu je enako kot poslušati Jezusa Kristusa, kar se najbolj pokaže pri papeževih ukrepih, ki dišijo po osebnih interesih. Kličem svet za pričo, da papeževo razdeljevanje beneficijev preveč širi krog vikarjev, daje papežu po strani priložnost, da vikarjem podeljuje namestniško moč, da nato previsoko cenijo posvetno čast in si preveč prizadevajo za zmotno svetostjo. Toda tisti doktorji, ki od papeža pričakujejo posvetno odmeno ali se suženjsko bojijo njegove moči in tako govorijo, da se papež ne more motiti, da ga ni mogoče popravljati in da lahko brez ovir počne, karkoli se mu zljubi, so lažni preroki in lažni apostoli Kristusovi.

20. poglavje

[...]

Nižje postavljenemu ni treba ubogati nobene stolice rimske cerkve, tj. nobenega papeža z njegovimi kardinali, kot to razumejo doktorji, niti svojih duhovnih predstojnikov, in sicer v ničemer, kar ni niti čisto zlo niti čisto dobro.

Dokaz: kralj, mejni grof, vojvoda, baron, vitez, meščan ali podeželan niso pod pretnjo smrtnega greha dolžni poslušati nobene Rimske cerkve in njenih predstojnikov, in sicer v vprašanju posedovanja imetja ali sklenitve zakonske skupnosti; kajti ti reči, imetje in zakonska skupnost, za omenjene osebe nista niti povsem dobri niti povsem zli.

[...]

S strani Rimske cerkve bi bila torej velika predrznost, če bi koga pod pretnjo smrtnega greha silila početi kaj, kar niso zapovedi njenega Gospoda [Kristusa].

[...]

Zato ni veljavna nobena človeška zapoved ali navodilo in se ne prvega ne drugega ni treba držati, v kolikor na temeljita na Božjem zgledu.

[...]

Kristjan mora izvrševati Kristusove zapovedi, brez da bi bil pri tem pod pretnjo interdikta ali četudi je interdikt že razglašen.

[...]

Glede na povedano sledi, da je tisti, ki je stopil v duhovniški stan, z njim sprejel tudi mesto pridigarja, zato je jasno, da mora izpolnjevati dolžnosti svojega urada, brez, da bi se nanj pritiskalo z interdiktom.

Nato: noben pravi katolik ne bi smel dvomiti, da je tisti posameznik, ki je zmožen poučevanja, bolj zavezan poučevati nevedne, svetovati neodločnim, kaznovati uporne in odpuščati tistim, ki so storili kaj krivega, kot pa dajati miloščino. Kajti tisti, ki zmore dajati gmotno miloščino, je to dolžan početi pod pretnjo pogubljenja, kakor izhaja iz 25. poglavja Mateja, še bolj pa je dolžan to početi tisti, ki je zmožen duhovne miloščine. Iz tega izhaja, da duhovnikom pridigati in bogatim dajati miloščino ni nekaj, kar bi jim bilo dano na izbiro, da počnejo ali ne; zanje so to zaukazana dela.

Iz tega nadalje izhaja, da če papež ali drug predstojnik duhovniku, kot je bilo povedano, zmožnemu, da bi pridigal, prepove pridiganje ali bogate-
mu prepove dajati miloščino, tisti na nižjem položaju naj ne uboga.